

iPad Notion: Alkuharjoitus

Ei julkiseen käyttöön, vain Otto Romanowskin kurssilaisille!

Taustaa

Notion on [Presonus](#) valmistajan tekemä nuotinnusohjelma, joka toimii sekä Applen OS X että iOS laitteilla (iPad ja iPhone).

Tässä oppaassa tutustutaan iPad-versioon.

Tämän oppaan kuvakaappaukset on tehty iPadin vaakatasossa eli myös oma iPad kannattaa pitää vaakatasossa.

Kurssin sisältö ja aiheet

Tässä alkuharjoituksessa käymme läpi Notion appsin käyttöliittymää sekä yksinkertaista nuottisyöttöä

Teemme [Harjoitus 1](#) nuotin alkua, jossa tutustutaan mm. asetuksiin, nuottien ja taukojen syöttöön, copy/paste -toimintoon, tonaaliseen transponointiin, lyriikan ja sointumerkkien syöttöön.

Tälle alkuharjoitukselle on jatkoharjoitus, jossa on hieman monimutkaisempaa notaatiota.

Korostan, että yhteisharjoittelu tapahtuu tämän oppaan mukaan, mutta oppaassa ei ole esitely kaikkia ohjelman mahdollisuuksia. Niitä voi kukin opiskella ohjelman Help-valikosta.

Nuottikirjoituksen yleistä taustaa löydät [täältä](#).

Nuotinnuksen alkutoimenpiteitä ja työjärjestystä

Seuraavia periaatteita kannattanee noudattaa:

- 1) tee teoksestasi lyijykynällä raakaversio (voit tulostaa itsellesi tyhjiä nuottiviivastoja)
- 2) määrittele ohjelmassa nuottisi soittimet ja niiden ominaisuudet, teoksen tahtilaji ja sävellaji sekä aseta kohotahti (monasti hankalaa tehdä jälkeinpäin)
- 3) analysoi mitkä stemmat vaativat polyfoniaa ja syötä sitten jokaiseen stemmaan pötkönä tauot ja nuottinupit (yhdykskaarineen ja kestopisteineen!). Älä siis huomioi kertauksia, artikulaatioita, dynamiikkoja, fraseerauksia jne. vaan vain peräkkäiset stemmanuotit. Oikokuuntele kappale (siis ilman kertauksia) ja korjaile vääriä korkeuksia/kestoja.

iPad Notion: Alkuharjoitus

- 4) vasta kun nuotit/tauoit ovat partituurissa, sijoita kertaukset sekä maalit. Oikokuuntele teoksesi (nyt hahmotat jo muodonkin).
- 5) aseta säekaaret, artikulaatiot, dynamiikat, agogiikat, tempot, sointumerkit yms. Oikokuuntele ja korjaa.
- 6) syötä lyriikka
- 7) tulosta nuottisi sekä korjaile sitten virheitä ja ulkoasua

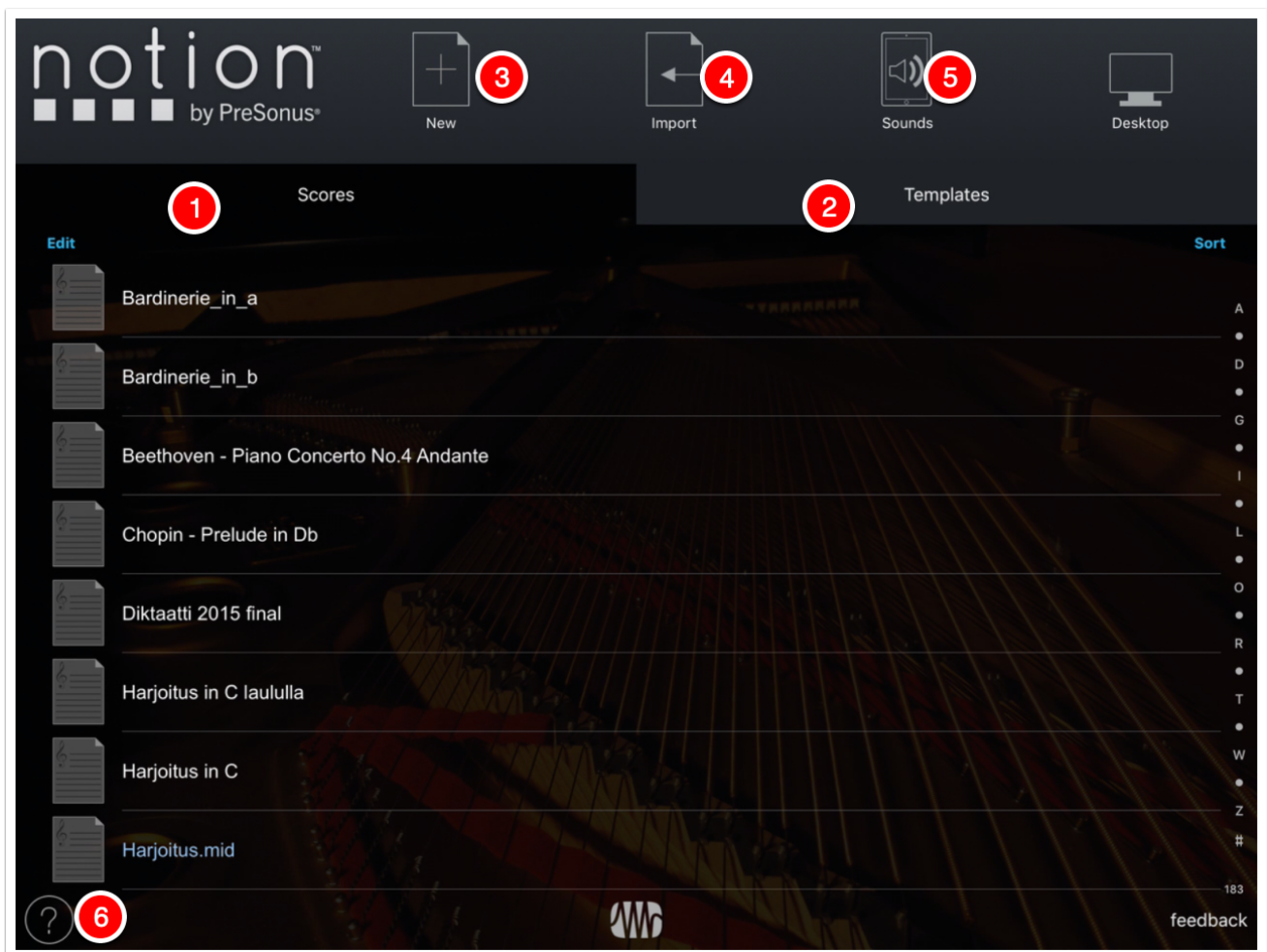
Notionin käynnistys ja aloitusnäky

Käynnistä Notion. Avautuneessa ikkunassa on seuraavat tärkeät kohdat:

1 ja 2: voit valita näkymän nuottikirjastosi tai työpohjalistan välillä

3-5: aloita uusi (3) nuotti, tuo muualta (4) materiaalia nuottikuvaksi (notion, midi, xml), hallinnoi ostamiasi soitinääniä (5)

8: avaa Notionin englantilainen opaskirja (suosittelen!)

Uuden nuotinnuksen aloitus

Aloita uusi nuotinnus painamalla "New" kuvaketta (edellisen kuvan 3)

Nimeä teoksesi (esim. Kokeiluja). Paina ok

iPad Notion: Alkuharjoitus

Saat heti uuden nuotin soitinvalikkoikkunan.

Soitinvalikko

Selaa sormellasi soitinvalikkoa ylös ja alas sekä valitse soittimia näpäyttämällä niitä.

Valittujen soittimien viereen tulee sininen merkki (valinnan voi poistaa näpäyttämällä soitinta uudestaan).

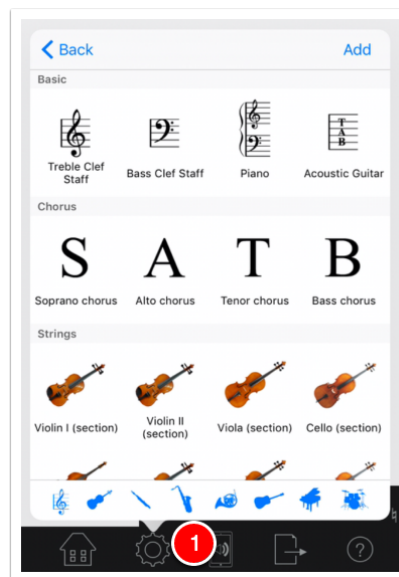
Valitse seuraavat soittimet näpäyttämällä:

- Chorus: Soprano
- Strings: Cello (solo)
- Woodwinds: Oboe
- Guitars/Basses: Acoustic Guitar
- Keyboards: Piano

Hyväksy partituurisi soittimet painamalla oikeasta yläkulmasta "Add" ja näet soitinjärjestyksen (jota muutamme kohta) valikkoikkunassa.

Näpäytä alhaalla olevaa ratas-kuvaketta (1).

PS: Voit muuttaa ja lisäällä soittimia jälkeinpäin. Soitinvalikossa on alhaalla myös soitinryhmien siniset pikavalinnat.

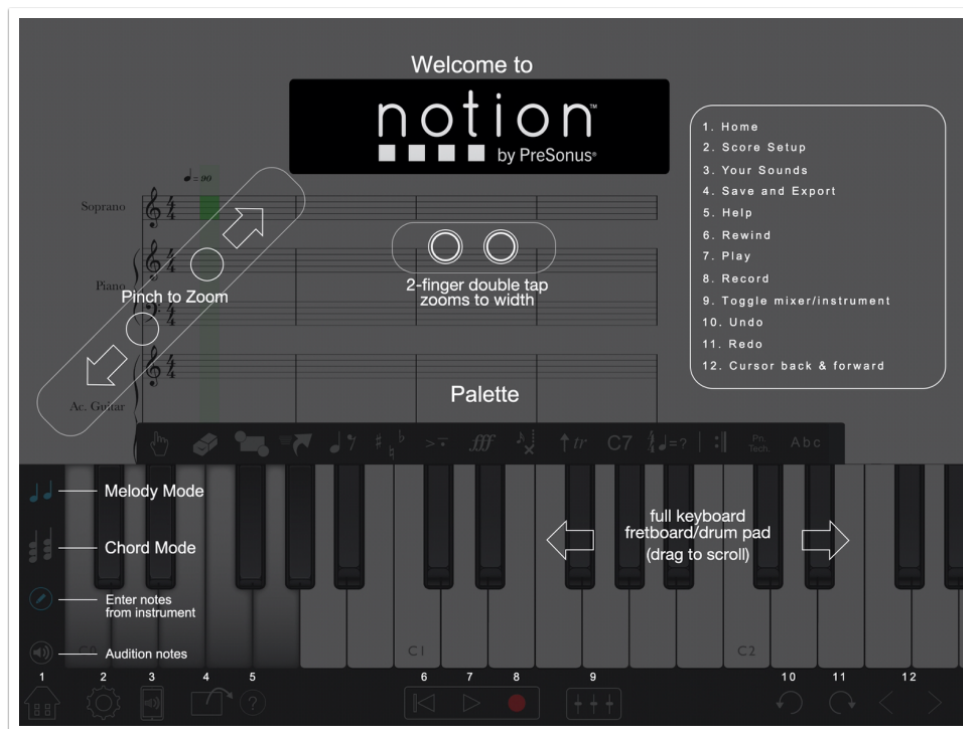

Pika-apu

Näpytä alhaalla olevaa ympyröityä kysymysmerkkiä ja valitse "Quick Reference..."

Tutkiskele kuvaruudun ohjeita ja näpytä lopuksi jossain kuvaruudulla.

Käyttöliittymästä

Liikuta koko nuottikuvaa kuvaruudulla joko yhdellä tai kahdella sormella.

Suurena/pienennä kahden sormen nipistyksillä.

Palaa perusnäyttöön kahden sormen tuplanäpäytyksellä.

Ohessa muutamia alhaalla näkyvän päävalikon painikkeita.

Tutustutu niihin näpäyttämällä kohtia 2-7 sekä näpäyttämällä niitä uudestaan.

1 Koti (eli aloitukseen: kirjasto, uuden teoksen luonti jne.) Sieltä palaat näpäyttämällä juuri nimeämäsi nuottitiedostoa.

iPad Notion: Alkuharjoitus

2 Asetukset (partituuri, katselu, näyttö etc.). Täällä muutat mm. soitinjärjestystä, lisäät/poistat ominaisuuksia ja soittimia jne.

3 Soitinkirjasto. täällä selaat ja ostat lisää soitinääniä

4 Vie, lähetä nuottisi eteenpäin (pdf, midi, s-posti, tulostus jne.). Valitse ensin valikosta kohde ja sitten ylhäältä "Send As" kohdasta tallennusformaatti.

5 Tärkeä! Help! Pika-apu (Quick Reference) tai iso manuaali (Help). Tutustu!

6 Nuotin soitto- ja MIDI-äänityspaneeli

7 Nuottien sisäänsyötön ja muokkauksen metodin valinta, mikseri ja käsinkirjoitus (jos ostettu ominaisuus)

8-9 undo / redo (peru / tee silti uudelleen)

10 Siirtymänuolet! Aktivoi/soita edellinen nuotti / seuraava nuotti tai syöttökohta. Käytä usein!

Päävalikon yläpuolella on elementtivalikko.

Partituurijärjestys ja soittimien nimien muuttaminen

Valitse päävalikosta hammasratas (Settings, 2 äskeinen kuva).

Valitse "Score Setup" ja paina "Edit".

Voit siirrellä soittimia ylös / alas haluamaasi järjestykseen oikealla olevasta kolmen viivan painikkeesta.

(+ painikkeesta voit myös lisätä uusia soittimia!).

Partituurijärjestyksemme: laulu, oboe, piano, kitara ja sello. Raahaa soittimet em. järjestykseen.

Palaa painamalla alhaalta "Done".

iPad Notion: Alkuharjoitus

Soittimien nimen muuttaminen.

Soitinlista näkyy edelleen (mikäli ei: ratas - Score Setup).

Soprano -> Laulu

Näppää "Soprano" riviä.

Saat soitinmäärittelyikkunan, jossa voit tarkentaa soittimen ominaisuuksia.

Näppää "Name" ja muuta sitten "NAME" -> Laulu ja "ABBREVIATION" -> Voc.

Paina kaksi kertaa sinistä "Back" tekstiä.

Muuta samalla periaattella:

Ac. Guitar -> Kitara

"NAME" -> Kitara ja "ABBREVIATION" -> Kit.

(Huom! "Staff Type" valikossa voit vaikuttaa tabulatuuririvin näkymiseen)

Cello -> Sello

"NAME" -> Sello ja "ABBREVIATION" -> Sel.

Näpäytä lopuksi hammasratasta poistuaksesi asetuksista.

(Huom! Sinun ei tarvitse tallentaa, Notion tallentaa jatkuvasti kaikki muutokset)

Ensimmäisen harjoitustehtävän toteutusta

Lataa malliksi [harjoitustehtävämme](#) pdf-muodossa.

Työjärjestys (ilman tahtilajia, sävellajia ja mahdollista kohotahtia)

- syötämme laulustemman alkua

iPad Notion: Alkuharjoitus

- syötämme muiden stemmojen alkua
- syötämme laulun tavuja
- lisäämme sointumerkkejä kitaralle
- katsotaan, mitä vielä ehditään...

Nuottien kirjoittamisen aloitus (laulustemmalle)

a) näpäytä laulustemman ensimmäisessä tahdissa, saat vihreän kohdistinpalkin, jossa tummanvihreä osio osoittaa syötettävän/muokattavan kohdan. Mikäli et ole ensimmäisen tahdin alussa, niin siirry päävalikon oikealla olevilla väkänuolilla vasemmalle, kunnes olet tahdin alussa

b) valitse päävalikosta syöttötyökaluksi koskettimisto (Huom! Yksiviivainen c = C4)

c) valitse koskettimiston vasemmalta puolelta 1: melodiasyöttö sekä 3: aktivoi soittosyöttö

(Mikäli soittosyöttö on pois päältä, voit soittaa ilman, että sävel kirjottuu stemmaan, joka voi auttaa oikean lähtösävelen löytämisessä).

Painike 2 = intervalli-/sointusyöttö (eli kohdistinpalkki ei liiku vaan kaikki äänet tulevat päällekkäin). Huom! Ei polyfoniaa, vaan soinnut ja intervallit!

Seuraavaan tahtiosaan liikutaan väkänuolilla!

Huomaa, että voit lisätä ja poistaa sointutyökalussa nuotteja vain soittamalla syöttöikkunassa nuotteja.

Muista vaihtaa takaisin melodiasyöttöön (opit muutaman unohduksen jälkeen ;-)

Nuottisyötön lisävalikko

1: aktivoi elementtivalikosta nuotit/tauot

iPad Notion: Alkuharjoitus

2: esiin ponnahtaa lisävalikko

Elementtilistassa valitaan, mitä syötetään ja niille lisämääreitä (pisteet, polyrytmit, valitaan polyfonian ylempi/alempi sekä luodaan yhdyskaari ensimmäiselle nuotille)

Laulustemman syöttöä (ja korjailua)

a) näpäytä puolinuotin päällä olevaa puolitaukoa -> stemmaan kirjottuu puolitauko

Syöttövirheen korjaus: Mikäli annoit väärän tauon, niin palaa taaksepäin (väkänuoli) ja anna oikean kestoisen tauko sekä siirry sitten väkänuolella oikealle

b) näpäytä neljäsosataukoa

c) vaihda kestoksi kahdeksasosanuotti

d) soita pianoikkunassa G4 ja C5

Soittovirheen korjaus: Mikäli soimit väärän korkeuden, palaa väkänuolella taaksepäin ja soita oikea korkeus. Jatka painamalla väkänuolta eteenpäin.

e) vaihda kestoksi puolinuotti, soita C4, paina yhdyskaarta, soittamaasi nuottiin ilmestyy kaarenalku (niitä voi lisätä myöhemminkin)

f) vaihda kestoksi kahdeksasosanuotti ja soita E5, jonka jälkeen, koska kestot eivät muutu, niin soita D5, C5 ja E5

Syötä nuotteja rauhassa korjaten välittömästi mahdolliset syöttövirheet.

g) syötä soittamalla (vaihda tarvittaessa kestoja) melodiaa puolinuotti A4 saakka (lopetä vaikka tahdissa 5)

Oboestemman syöttöä

a) uuden stemman kirjoitus alkaa siirtymällä näytöllä katsomaan halutun stemman ensimmäistä tahtia (raahaa sormellasi valkoisella alueella, kunnes näet oboen ensimmäisen tahdin)

iPad Notion: Alkuharjoitus

- b) näpäytä oboen ensimmäisessä tahdissa (=tummanvihreä) ja siirry tahdin alkuun väkänuolilla
- c) valitse kokonuotti ja soita C5, G4, A4, palaa taaksepäin ja laita yhdyskaari sekä siirry eteenpäin, A4, D5

(Mikäli mokaat, niin korjaa virheesi heti päävalikon Peru-kiehkuralla tai siirtymällä taaksepäin ja syöttämällä uusi elementti.)

Pianostemman syöttöä

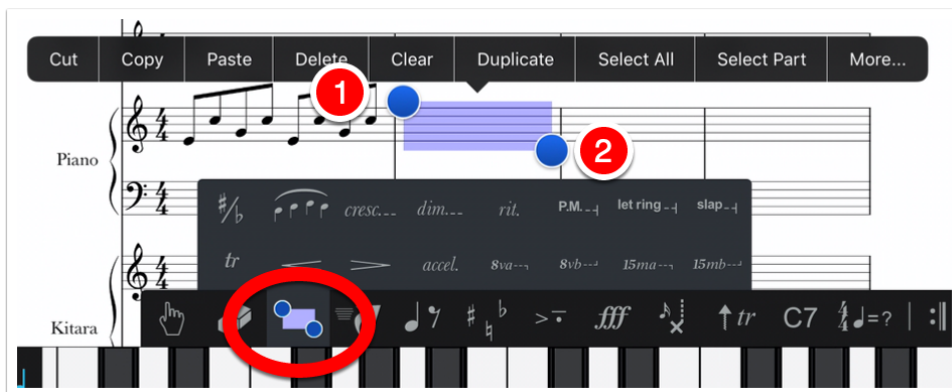
Siirry katsomaan pianostemman oikean käden ensimmäistä tahtia.

Tässä osiossa käytämme myös kopioi/sijoita -toimintoa, sekä opitaan tonaalinen transponointi.

a) aseta kohdistinpalkki ensimmäisen tahdin alkuun ja valitse kestoksi kahdeksasosanuotti

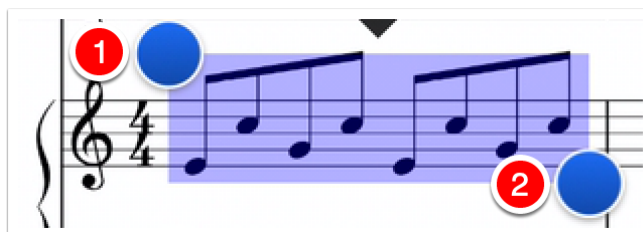
b) syötä kahdeksan ensimmäistä kahdeksasosanuottia (E4, C5, G4, C5 ja sama uudelleen)

c) valitse elementtivalikosta aluetyökalu

Tällä työkalulla voi aktivoida alueita ja kopioida/sijoittaa niitä tai asettaa niille erilaisia ominaisuuksia.

d) vedä alueen vasen ylänurkka (1) pianon ensimmäisen tahdin alkuun ja vedä sitten oikea alanurkka (2) juuri ensimmäisen tahdin viimeisen nuotin jälkeen:

Mikäli et onnistu, niin vetele uudestaan pallukoita kunnes tilanne näyttää edellisen kuvan kaltaiselta.

iPad Notion: Alkuharjoitus

e) onnistuttuasi, näpätä apuvalikosta "Copy" ja palaat syöttömoodiin

f) siirrä vihreä kohdistin väkänuolilla toisen tahdin alkuun

g) paina sormellasi pidempään toisen tahdin alussa olevan tummanvihreän kohdistimen päällä ja saat vaihtoehdovalikon

h) valitse vaihtoehdoista "Paste" (sijoitat aikaisemman kopion)

i) siirry nuolilla kolmannen tahdin alkuun

Melodiakuvio on samanlainen kuin äsken, vain tonaalisesti kokoaskeleen korkeammalla. Voimme siis sijoittaa edellisen kuvion uudestaan ja transponoida se tonaalisesti kokoaskel ylöspäin.

h) paina sormella pidempään alun vihreän kohdistimen päällä ja valitse "Paste"

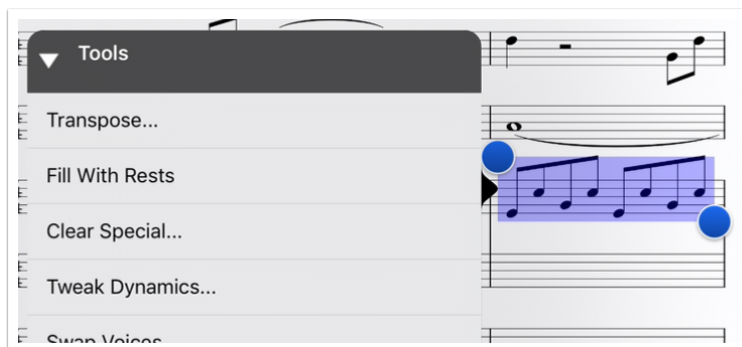
Tonaalinen transponointi

a) valitse elementeistä aluetyökalu

b) aseta se (mikäli se ei jo ole valmiina) kolmannen tahdin pituiseksi

c) valitse lisävaihtoehdoista "More..." ja saat erikoistoimintoja

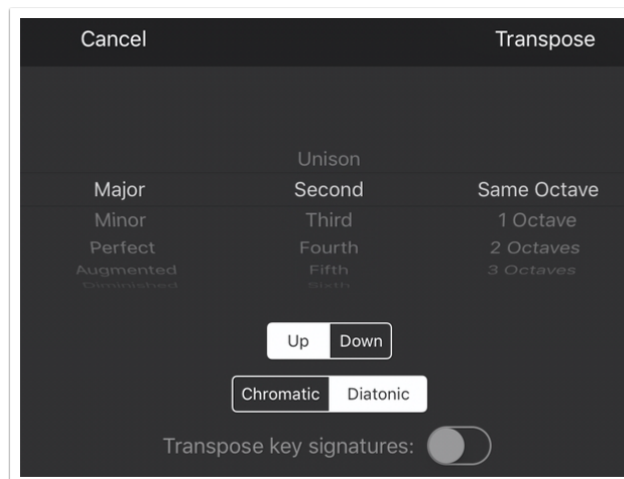
d) valitaan "Transpose..."

iPad Notion: Alkuharjoitus

e) Transponointimäärittelyissä valitaan: Major – Second – Same Octave sekä Up, mutta Diatonic

f) toteutetaan toiminto näpäyttämällä sanaa "Transpose"

g) sitten voimmekin taas valita apuvalikosta "Copy", siirtyä seuraavan tahdin alkuun, pitää sormea pidempään vihreällä ja valitsemalla apuvalikosta "Paste"

h) siirrytään tahdin 5 alkuun, painetaan pidempään vihreää ja valitaan "Paste"

i) valitaan taas elementtivalikosta aluetyökalu, jossa valitaan "More..." ja transponoidaan Diatonisesti suuri terssi ylöspäin.

Pianon vasen käsi toteutetaan samalla tavalla kuin oikea.

Kitarastemma ja automaattinen tabulatuuri

Seuraavaksi syötämme kitaranuottia ja lisäämme sille sointumerkkejä

a) siirry kitaran ensimmäisen tahdin alkuun, saat välittömästi kitaran otelaudan

b) mikäli et halua käyttää kitaran otelautaa nuottien syöttöön, voit vaihtaa sen päävalikon kitarasymbolia painamalla pianokoskettimistiksi

c) valitse elementtivalikosta nuotti/tauko ja sen apuvalikosta neljäsosanuotti

d) soita E4, G3, G4, E3 ja seuraavaan tahtiin C4, E3, E4, C4

Huomaa, että tabulatuuriviivastolle ilmestyy automaattisesti vastaava notaatio.

e) monista tahti 1 tahtiin 3 sekä transponoi se tonaalisesti suurta sekuntia alemmas (!)

iPad Notion: Alkuharjoitus

f) lisää halutessasi muut tahdit tahtiin 5 saakka

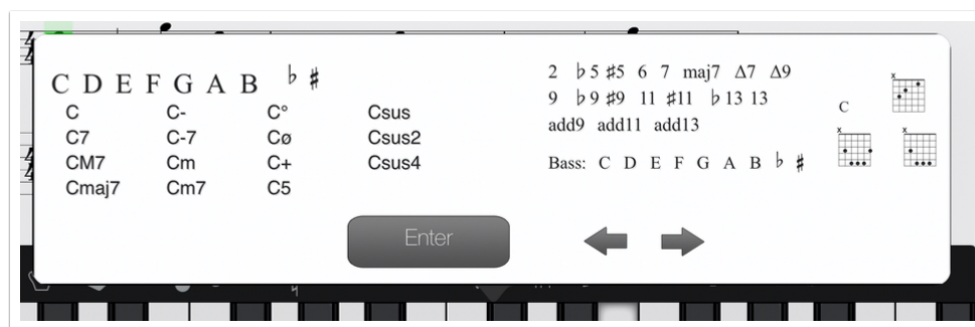
Sellostemma

Syötä halutessasi sellostemmaa tahtiin viisi asti.

Kitaran sointumerkkien syöttö

Siirrä näkymää ja kohdista vihreä osoitinpalkki kitaran tahtiin yksi.

a) valitse elementtivalikosta sointutyökalu: C7 ja saat sointusyöttöikkunan

Tässä ikkunassa voit valita/purkaa elementtejä näpäyttämällä niitä (valinnan ympärille tulee/poistuu laatikko). Yhdistelemällä valintoja saat tulokseksi monimutkaisiakin sointuja.

Muista aina purkaa aikaisemmat valinnat, eli katso ikkunan valintoja tarkkaan ennenkuin painat "Enter" painiketta!

b) näpäytä suurta juurisäveltä C (tällä rivillä valitset sointujen pohjasävelen)

c) näpäytä myös oikealta haluamasi otetaulukon kuvaa

d) näpäytä ikkunassa olevaa "Enter" -näppäintä, jolloin nuottiin kirjoittuu C ja sen otekuva

e) siirry vielä avoimessa ikkunassa oikealle osoittavalla nuolella kolmannen tahdin alkuun

Huomaa, että sointusyötössä liikutaan nuottien välillä vain näillä nuolilla!

f) valitse juurisäveleksi D sekä sointumuodoksi Dm (huomaa, että otetauluvalinta on vielä päällä. Voit siis postaa sen, mikäli et halua otekuviota)

g) paina sointuikkunassa "Enter"

h) lisää muita sointuja, jos jaksat

iPad Notion: Alkuharjoitus

i) sointusyötöstä poistutaan näpäyttämällä jossain sointulaatikon ulkopuolella

Laulun sanojen syöttö

Lyriikka syötetään tavuina! Tavut syötetään nuotteihin välilyöntien erottamina.

Vain välilyönti hyppäyttää kirjoitusta seuraavaan nuottiin (toisin kuin Sibeliuksessa ja Finalessa).

a) näpäytä vihreä kohdistin laulun ensimmäisen nuotin päälle (mikäli nuotti jostain syystä muuttuu ruskeaksi, niin näpäytä uudelleen)

b) valitse elementtivalikosta viimeinen "Abc" painike

c) valitse sieltä "Lyr-ics1" ja laulun nuotin alle avautuu tekstilaatikko

d) kirjoita teksti: Tä-   sekä sen jälkeen välilyönti

e) sitten kirjoitat uuteen laatikkoon: mä   (ja sen jälkeen taas välilyönti)

f) sitten: on   (ja välilyönnejä kaksi kappaletta!)

g) syötä edelleen (kuvaan välilyönnejä alaviivalla): jo_   help-_   po-_   a_

Loppu

Olemme käyneet läpi Notionin perustyökaluja ja nuottisyöttöä.

Seuraavassa oppaassa tehdään hieman monimutkaisempi kappale.

Olen kiitollinen kaikista ehdotuksista, huomautuksista, korjauksista sekä ideoista.

Ottakaa yhteyttä: Otto.Romanowski@iki.fi